

ВИСНОВОК

на проєкт Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу та удосконалення державного регулювання в галузі рибного господарства (реєстр. № 15040 від 20.02.2026)

та проєкт Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження норм права Європейського Союзу та удосконалення державного регулювання в галузі рибного господарства та сфері аквакультури (реєстр. № 15040-1 від 03.03.2026)

За дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. Комітет з питань екологічної політики та природокористування на своєму засіданні 22.04.2026 (протокол № 262) відповідно до предметів відання розглянув проєкти законів:

про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу та удосконалення державного регулювання в галузі рибного господарства (реєстр. № 15040 від 20.02.2026), внесений народним депутатом України Гайдю О.В. та іншими народними депутатами України, та

про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження норм права Європейського Союзу та удосконалення державного регулювання в галузі рибного господарства та сфері аквакультури (реєстр. № 15040-1 від 03.03.2026), внесений народним депутатом України Кучером М.І., і відзначає.

Законопроєкти (реєстр. № 15040 та № 15040-1), відповідно до пояснювальних записок, розроблено з метою впровадження норм права Європейського Союзу в законодавство України, визначення та удосконалення основних засад державної політики у галузі рибного господарства в частині завдань, цілей і принципів Спільної політики щодо рибальства Європейського Союзу.

Проєкти законів спрямовані на вирішення питань щодо забезпечення реалізації державної політики у галузі рибного господарства та сфері аквакультури, а саме:

- імплементацію положень законодавства ЄС;
- удосконалення системи державного контролю;

посилення відповідальності за порушення законодавства;
протидію незаконному, непідзвітному та нерегульованому рибальству;
врегулювання питань здійснення промислу та визначення порядку видачі, відмови у видачі, переоформленні, припиненні дії дозволу на спеціальне використання водних біоресурсів тощо.

Законопроектами передбачається внесення змін, зокрема до Водного кодексу України (далі – ВКУ), Земельного кодексу України (далі – ЗКУ), законів України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», «Про аквакультуру», «Про забезпечення простежуваності водних біоресурсів та/або продукції, виробленої з водних біоресурсів», «Про меліорацію земель», «Про природно-заповідний фонд України» (далі – Закон), «Про тваринний світ», «Про оцінку впливу на довкілля» та інших законів України.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) висловило низку зауважень і пропозицій до змісту основного та альтернативного законопроектів. Зокрема нові частини 2, 8 статті 9¹ Закону відповідно до яких «спеціальне використання водних біоресурсів загальнодержавного значення, у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, здійснюється відповідно до Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів»; «спеціальне використання водних біоресурсів загальнодержавного значення, у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення здійснюється на підставі дозволу на спеціальне використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) для здійснення промислового рибальства, дослідного вилову, виданого центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства», не враховує, що згідно з частиною першою статті 9 цього Закону території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватися виключно у природоохоронних, науково-дослідних, оздоровчих, рекреаційних, освітньо-виховних цілях та для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Крім цього, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, якому у законопроектах надається право на видачу дозволу на спеціальне використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (для здійснення промислового рибальства, дослідного вилову) у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення, не відноситься до уповноважених органів державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду.

ГНЕУ висловило аналогічне зауваження щодо змін до статті 24 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», згідно з якими із цієї норми вилучається формулювання «крім ...

водних біоресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду», а також інших відповідних пропозицій до цього Закону.

Щодо виключення із складу загального водокористування спортивного рибальства (зміни до статей 47, 51 ВКУ) ГНЕУ звертає увагу, що необхідність цього не знайшло свого належного обґрунтування у супровідних документах до законопроекту.

Відповідно до нової редакції абзацу 6 частини першої статті 4 Закону України «Про аквакультуру» державна політика у сфері аквакультури здійснюється шляхом: «здійснення аквакультури з дотриманням законодавства про благополуччя тварин, способами, що не допускають заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу, зменшення запасів водних біоресурсів, їх кількісного та якісного складу у водних об'єктах (їх частинах), а також з дотриманням принципів екологічної стійкості у довгостроковій перспективі ...». Проте, наразі національне законодавство не визначає «принципів екологічної стійкості».

Також ГНЕУ до законопроекту (реєстр. 15040-1) висловило зауваження щодо передбачених змін до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Чинним положенням Закону передбачено, що інтенсивна аквакультура з продуктивністю 10 тонн на рік і більше віднесена до другої категорії видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля.

Запропонованими змінами пропонується підвищити поріг продуктивності для інтенсивної аквакультури для проведення обов'язкової оцінки впливу на довкілля з 10 до 1000 тонн на рік. ГНЕУ пропонує залишити чинну редакцію відповідного припису, враховуючи що законопроект не містить відповідного обґрунтування збільшення у 100 разів зазначених показників, необхідних для проведення оцінки впливу на довкілля.

Комітет з питань свободи слова у своєму висновку відзначив, що основний законопроект (реєстр. № 15040) має більш дієвий механізм та сприятиме збереженню, раціональному використанню, відтворенню та охороні водних біоресурсів, розвитку аквакультури, матиме позитивний вплив на навколишнє природне середовище, та прийняв рішення запропонувати Комітету з питань аграрної та земельної політики рекомендувати Верховній Раді України за наслідками розгляду в першому читанні прийняти законопроект (реєстр. № 15040) за основу.

Кабінет Міністрів України у висновку щодо відповідності міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis EC) зазначив, що законопроект (реєстр. № 15040) відповідає цілям Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського

Союзу (acquis ЄС). До законопроекту (реєстр. № 15040-1) висновок Кабінету Міністрів України відсутній.

Міністерство економіки, докільля та сільського господарства України у своїх висновках до законопроектів (реєстр. № 15040 та № 15040-1) відзначило, що реалізація законопроектів створить передумови для забезпечення сталого управління водними біоресурсами, запобігання незаконному, непідзвітному, нерегульованому рибальству, сприяння збереженню, раціональному використанню, відтворенню та охороні водних біоресурсів, а також захисту прав та економічних інтересів суб'єктів господарювання та матиме позитивний вплив на стан навколишнього природного середовища.

Міністерство розвитку громад та територій України підтримує законопроекти (реєстр. № 15040 та № 15040-1) за умови їх доопрацювання. Мінрозвитку висловило зауваження щодо передбачених змін до статті 17 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» в частині відповідальності за порушення, що призвели до руйнації середовища існування водних біоресурсів, у тому числі під час виконання робіт на землях водного фонду без здійснення заходів щодо збереження сприятливих умов для існування, відтворення, міграції та зимівлі водних біоресурсів, недоторканості ділянок, що становлять особливу цінність для їх охорони і відтворення.

Зокрема, відповідно до статті 86 ВКУ на землях водного фонду можуть проводитися роботи, пов'язані з поглибленням дна для забезпечення судноплавства, у тому числі експлуатаційне днопоглиблення.

Днопоглиблювальні роботи є технологічно необхідними для підтримання належного стану водних об'єктів і безпеки судноплавства та регулюються низкою нормативно-правових актів, що передбачають, у визначених законодавством випадках, отримання дозвільних документів, проведення оцінки впливу на довкілля.

У зв'язку з цим Мінрозвитку пропонує зазначену норму у законопроектах доповнити словами «(крім випадків проведення днопоглиблювальних робіт, що здійснюються відповідно до вимог законодавства)».

Міністерство фінансів України у своїх висновках до законопроектів (реєстр. № 15040 та № 15040-1) відзначило, що у разі набрання чинності проектами законів реалізація положень актів може потребувати додаткових витрат із Державного бюджету України, проте у порушення вимог частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України суб'єкти законодавчої ініціативи не надали фінансово-економічних обґрунтувань з відповідними розрахунками і пропозиціями щодо джерел покриття витрат бюджету.

Міністерство цифрової трансформації України, Міністерство освіти і науки України в межах своєї компетенції надали пропозиції та зауваження до законопроектів (реєстр. № 15040 та № 15040-1).

Міністерство охорони здоров'я України, Адміністрація державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України повідомили про відсутність пропозицій та зауважень до обох законопроектів.

Державне агентство України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм у своїх висновках пропонує підтримати проект Закону (реєстр. № 15040) та рекомендувати Верховній Раді України прийняти його в цілому як Закон та повідомило про відсутність пропозицій до альтернативного законопроекту (реєстр. № 15040-1).

Державне агентство водних ресурсів України висловило зауваження та пропозиції до законопроекту (реєстр. 15040). Зокрема:

пункт 3 частини першої статті 5 ВКУ викласти у такій редакції:

«3) поверхневі води (озера, водосховища, ставки, річки, а також їх притоки всіх порядків, канали, крім каналів на зрошувальних і осушувальних системах), що знаходяться і використовуються на території більш як однієї області, та транскордонні водні об'єкти»;

пункт 1 частини другої статті 5 ВКУ викласти у такій редакції:

«1) поверхневі води (озера, водосховища, ставки, річки, а також їх притоки всіх порядків, канали, крім каналів на зрошувальних і осушувальних системах), що знаходяться і використовуються в межах однієї області і які не віднесені до водних об'єктів загальнодержавного значення».

Держводагентство зазначило, що зміни, запропоновані до статті 6 ВКУ, фактично дозволять передачу у приватну власність технологічних водойм із земельними ділянками під ними.

Враховуючи те, що технологічні водойми зазвичай розташовані на землях водного фонду, дуже часто розташовані на руслах річок і є частиною гідрологічної мережі, передача їх у приватну власність означає, що держава втрачає важіль впливу на реалізацію політики у сфері управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів, розвитку водного господарства.

Окрім того, запропоноване доповнення створює виняток із загального правила щодо передачі окремих земель комунальної власності у приватну власність, що може призвести до:

- 1) фактичної легалізації приватизації земель водного фонду;
- 2) порушення режиму використання земель водного фонду;
- 3) звуження гарантій охорони земель водного фонду як об'єкта особливої охорони держави;
- 4) виникнення численних судових спорів щодо співвідношення прав на об'єкти нерухомості та правового режиму використання земель водного фонду, що прямо суперечить ВКУ та ЗКУ.

Також Держводагентство висловило ряд зауважень та пропозицій до обох законопроектів, зокрема зміни, що пропонуються до пункту 6¹ Розділу X «Перехідні положення» ЗКУ в частині викупу земельних ділянок, що перебувають

на праві постійного користування, земельних ділянок державної чи комунальної власності (у тому числі під рибогосподарськими технологічними водоймами, а також гідроспорудами, іншими об'єктами нерухомого майна, пов'язаного із веденням господарської діяльності на таких водоймах), суперечать статті 51 ВКУ, статтям 122, 134 ЗКУ та Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення порядку передачі в оренду водних об'єктів у комплексі з земельними ділянками».

Крім цього Держводагентство вважає недоцільним введення нових термінів «гідротехнічні захисні споруди рибогосподарської технологічної водойми та гідротехнічні захисні споруди для цілей аквакультури», «гідротехнічні споруди рибогосподарської технологічної водойми та гідротехнічні споруди для цілей аквакультури незахисного значення» у Законі України «Про аквакультуру».

Держводагентство також висловило застереження щодо доповнення статтею 14³ Закону України «Про аквакультуру», яка дозволить приватизацію зазначених гідротехнічних споруд.

Гідротехнічні споруди водних об'єктів безпосередньо впливають на гідрологічний режим водного об'єкта і передача їх у приватну власність може спричинити порушення природного водного режиму, зменшення екологічного стоку та погіршення стану водних екосистем, обмеження загального доступу до води, зростання техногенних ризиків та втрату державного контролю над водними ресурсами, що може призвести до невідповідних наслідків.

Комітет з питань екологічної політики та природокористування підтримує необхідність прийняття євроінтеграційного законопроекту. Водночас слід зауважити, що запропоновані зміни до Закону щодо дозволу на спеціальне використання водних біоресурсів (зокрема промислове рибальство) у межах природно-заповідного фонду не узгоджуються з чинними положеннями, які обмежують використання таких територій виключно цілями, що не суперечать їх природоохоронному призначенню. Запровадження таких змін створює ризики для збереження природних комплексів, зокрема водної флори і фауни, з огляду на особливий охоронний режим територій природно-заповідного фонду.

Також законопроектами пропонується внести зміни до статті 52¹ Закону України «Про тваринний світ», зокрема для «добування об'єктів тваринного світу забороняються виготовлення, збут, застосування, зберігання ... електроловильних систем (електровудок) (крім застосування і зберігання електроловильних систем у наукових цілях)...», що збільшує ризики нелегального використання електроловильних систем. Також запропоновані зміни не враховують, що вилучення об'єктів тваринного світу (у тому числі в наукових цілях) потребує дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Під час засідання Комітету законопроекти (реєстр. № 15040 та № 15040-1) було обговорено народними депутатами України, представниками центральних

органів виконавчої влади та громадськості, зокрема питання щодо спеціального використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, інтродукції інвазивних чужорідних видів водних біоресурсів, використання заборонених знарядь добування об'єктів тваринного світу, регулювання чисельності баклана великого, спортивного рибальства, підвищення показника продуктивності інтенсивної аквакультури для проведення оцінки впливу на довкілля.

Враховуючи викладене, Комітет вирішив:

1. Рекомендувати Комітету з питань аграрної та земельної політики:

1) доопрацювати проєкт Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу та удосконалення державного регулювання в галузі рибного господарства (реєстр. № 15040 від 20.02.2026), внесений народним депутатом України Гайду О.В. та іншими народними депутатами України, та проєкт Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження норм права Європейського Союзу та удосконалення державного регулювання в галузі рибного господарства та сфері аквакультури (реєстр. № 15040-1 від 03.03.2026), внесений народним депутатом України Кучером М.І., з урахуванням зауважень та пропозицій, викладених у мотивувальній частині висновку;

2) направити законопроекти до профільних наукових установ для надання відповідних висновків;

3) долучити народних депутатів України – членів Комітету з питань екологічної політики та природокористування до доопрацювання законопроектів у Комітеті.

2. Рішення направити до Комітету з питань аграрної та земельної політики.

Голова Комітету

Олег БОНДАРЕНКО

